

<https://doi.org/10.19195/0137-1150.175.9>

Data przesłania artykułu: 30.11.2020

Data akceptacji artykułu: 31.08.2021

JADWIGA TARSA

Uniwersytet Opolski, Polska

(University of Opole, Poland)

Rosyjskie skrzydlate słowa w polskim dyskursie internetowym

Russian winged words in Polish Internet discourse

Abstract

This article is devoted to the functioning of Russian winged words in the Polish Internet discourse. The analysis of the material collected from a variety of websites, blogs, comments, and demotivators showed that Russian winged words are present in the statements of Internet users. In newspaper articles and news programmes, the author or the source of the winged word appears more often, while the authors of blogs and demotivators use Russian units which have lost the link with the source and are easily modifiable. Most often, in the statements of young people there are those that do not require linguistic and cultural competences; they constitute unnamed, permanent expressions for the broadcasters. It can therefore be assumed that the younger generation (including the authors of demotivators) use Russian winged words without being aware of their origin, and their lexicon includes those that are universal in their meaning and do not carry additional contexts.

Keywords: winged words, Internet, discourse, modification

Русские крылатые слова в польском интернет-дискурсе

Аннотация

Настоящая статья посвящена функционированию русских крылатых слов в польском интернет-дискурсе. Анализ материала, собранных с различных сайтов, блогов, комментариев и демотиваторов, показал, что русские крылатые слова присутствуют в высказываниях интернет-пользователей. В газетных текстах и новостных программах чаще встречается автор или источник крылатого слова, в блогах и демотиваторах используются такие русские единицы,

которые потеряли связь с источником и легко модифицируются. Чаще всего высказывания молодых людей включают в себя выражения, не требующие культурно-языковой компетенции, и являются для пользователей безымянными устойчивыми словосочетаниями. Таким образом, можно предположить, что молодое поколение (особенно авторы демотиваторов) употребляет русские крылатые слова, не осознавая их происхождения, а в их лексиконе находятся универсальные крылатые единицы, не несущие дополнительных контекстов.

Ключевые слова: крылатые слова, интернет-дискурс, модификации

Dyskurs internetowy jest częścią dyskursu medialnego, zaś

powstające w Internecie teksty i wypowiedzi możemy traktować jako zdarzenia komunikacyjne zależne od kontekstu zewnętrznego — społecznego, politycznego, kulturalnego i technologicznego, oraz sytuacji wewnętrznej, warunkowanej typem komunikacji, występowaniem różnych kodów i gatunkiem wypowiedzi internetowej. (Żydek-Bednarczuk, 2013, s. 350)

Cechuje go

specyficzny, nieustannie rozbudowywany leksykon werbalno-ikoniczny (neologizmy leksykalne i frazeologiczne, skrótowce, ikony), jak i szczególna „netogramatyka” (zasady kodowania i transponowania mowy na pismo słowno-obrazkowe, reguły nawigacji itp.) i „netopragmatyka” (kontekst sieciowy dyskursu, reguły nadawania i reagowania na komunikat, układ i relacje nadawczo-odbiorcze, etykieta), wreszcie rozmaite e-gatunki o nie zawsze jasnym statusie, wielorako „zmacone”. Z tych powodów język/dyskurs w sieci (*netspeak*) bywa czasem uważany za nową odmianę funkcjonalną, która na swój użytek adaptuje i przekształca istniejące odmiany, style, gatunki, dodając nowe, własne formy. (Jędrzejko, 2005, s. 246–247)

Jednymi z cech dyskursu internetowego są intertekstualność i interobrazowość. Internauci chętnie sięgają do tekstów kultury (które często są przez nich modyfikowane), by w zabawny, ironiczny lub sarkastyczny sposób komentować aktualne wydarzenia czy dzielić się z innymi przemyśleniami. Poprawna interpretacja tych wypowiedzi wymaga zazwyczaj od odbiorcy kompetencji kulturowej, która pozwoli na zauważenie w nich różnego rodzaju cytatów, nawiązań i aluzji.

Elementami narodowej pamięci zbiorowej oraz kodu kulturowego są skrzydlate słowa, czyli spopularyzowane częstym przytaczaniem jednostki języka, których autorstwo lub pochodzenie można ustalić. Są to o tyle ciekawe jednostki, że czasem można odnieść wrażenie, iż w pewnym stopniu same decydują o tym, które ze słów zapisanych w książkach, wyśpiewanych w piosenkach, wypowiedzianych przez mniej lub bardziej znane osoby zostaną zapamiętane i będą odtwarzane w wypowiedziach członków danej wspólnoty. W pamięci zbiorowej utrwala się nie tylko jednostki języka rodzimego, ale również zapożyczone z innych języków. Proces uskrzydlenia się ciągów wyrazowych ważnych dla określonej wspólnoty doskonale scharakteryzował Wojciech Chlebda, który uważa, że

powstanie jednostki skrzydlatej, tj. względnie trwale zaistnienie w kodzie danej wspólnoty czyjejs jednostkowej konfiguracji wyrazów, następuje wtedy, kiedy (1) wspólnota owa (społeczeństwo, częściej jego grupa, zwłaszcza reprezentowana przez elity symboliczne) uświadamia sobie, że określony ciąg wyrazów nośnego społecznie tekstu szczególnie adekwatnie werbalizuje zespół

sensów, którego w systemie pojęciowym tej wspólnoty do tej pory nie było i którego brak niejasno odczuwano — i/lub kiedy (2) dana wspólnota (jej reprezentacja) uświadamia sobie, że pewien zespół sensów jest społecznie istotny, ale, nie mając swej etykiety werbalnej, nie jest przedmiotem „obrotu dyskursywnego”, kiedy więc wytwarza się swego rodzaju wspólnotowe zapotrzebowanie (czy wręcz oczekiwanie) na szczególnie adekwatny werbalizator tych treści — zapotrzebowanie będące „siłą zasysającą” z tekstu publicznego odpowiadający tym oczekiwaniom ciąg wyrazów. (Chlebda, 2005, s. 431)

Wśród jednostek będących adekwatnymi werbalizatorami społecznie istotnych dla Polaków sensów są również skrzydlate słowa zapożyczone z języka rosyjskiego.

Wpływowi języka rosyjskiego na język polski poświęcono już wiele opracowań (na przykład Sarnowski, 2010; Marszałek, 2010). Halina Karaś (2018) przeanalizowała opublikowane na ten temat prace, metodologię badań, a także źródła i kryteria etymologizacji zapożyczeń z języka rosyjskiego. Zebrany przez nią materiał pokazuje, że opracowania te poświęcone są głównie zapożyczeniom leksykalnym i gramatycznym, czasowi ich zapożyczeń, użyciom w różnych socjo- i profesjolektach. Karaś podkreśla, że w badaniach zapożyczeń najczęściej wykorzystywane są źródła słownikowe, w których z reguły brakuje przykładów użycia. Oprócz tego autorzy słowników, kierując się poprawnością językową, nie zawsze umieszczają w nich zapożyczenia. Charakterystyczne jest również, że w pracach poświęconych rusycyzmom w języku polskim mało uwagi poświęca się frazeologizmom i przysłowiom oraz skrzydlatym słowom. Te ostatnie (choćby obiektem badań językoznawczych są od niedawna) też doczekały się wielu opracowań, zarówno w Rosji, jak i w Polsce. W Rosji ukazały się w formie słowników i zbiorów różnorodnych skrzydlatych jednostek (na przykład Ашукин, Ашукин, 1966; Берков, Мокиенко, Шулежкова, 2000; Шулежкова 2003), a także w postaci bardzo cennego opisu tych jednostek z perspektywy lingwistycznej Swietłany Szuleżkowej (Шулежкова, 2002). W Polsce duże zasługi dla usankcjonowania zjawiska skrzydlatych słów miał Henryk Markiewicz (1992), który wspólnie z Andrzejem Romanowskim wydał pierwszy słownik skrzydlatych słów (Markiewicz, Romanowski, 2005). Natomiast autorem definicji, terminologicznego opisu oraz językowo-kulturologicznej charakterystyki tych jednostek języka jest Wojciech Chlebda (2005).

Jeszcze 30 lat temu Polacy uczyli się języka rosyjskiego od piątej klasy szkoły podstawowej, w kinach i telewizji często można było zobaczyć filmy rosyjskie, a w teatrach wystawiano sztuki rosyjskich autorów. Obecnie znacznie mniej osób włada językiem rosyjskim, a możliwość obcowania z kulturą, sztuką, literaturą rosyjską dają im zasoby internetowe. W związku z tym powstaje pytanie, czy rosyjskie skrzydlate słowa odeszły wraz z minioną epoką, czy może tak zadomowiły się w naszym języku, że weszły na stałe również do leksykonu osób, które z językiem rosyjskim właściwie nie mają już kontaktu. A jeśli funkcjonują one w wypowiedziach internetowych, to czy są przytaczane w wersji inwariantowej, czy też zmodyfikowanej oraz czy nadawcy wypowiedzi mają świadomość ich pochodzenia?

Poszukiwania rosyjskich skrzydlatych jednostek przeprowadzone zostały w internecie. Wybór tego medium nie był przypadkowy, gdyż znaczna część użytkowników internetu to ludzie młodzi. Z raportu CBOS wynika, że

O obecności online decyduje przede wszystkim wiek, a dopiero w drugiej kolejności wykształcenie, które ma znaczenie, głównie jeśli chodzi o starszych respondentów (55+). Z internetu powszechnie korzystają najmłodszy respondenci (18–24 lata) i mający od 25 do 34 lat. W sieci jest także ogromna większość badanych w wieku 35 do 44 lat, trzy czwarte mających od 45 do 54 lat i ponad połowa mających od 55 do 64 lat. Offline pozostaje trzy czwarte najstarszych ankietowanych (w wieku 65 lat i więcej). (CBOS, 2019, s. 1)

Najmłodszy użytkownicy są też w sieci najaktywniejsi: komentują, tworzą demotywatory, prowadzą blogi i vlogi. Do wyszukiwania rosyjskich skrzydlatych jednostek została wykorzystana wyszukiwarka Google, gdyż korpusy językowe mają w swoich zasobach wiele dzieł literackich, a mniej materiałów internetowych. Co prawda, wyszukiwarka ta również nie jest idealna i, na przykład, chociaż dla wyrażenia *światlana przyszłość* pojawiło się około 346 tysięcy wyników, to wśród nich część powtarzała się, była tytułem książki, tłumaczeniem na język angielski czy też hasłem w Wikipedii. Jednak taka liczba rekordów pozwala stwierdzić, że nie są to pojedyncze użycia i wybrane rosyjskie skrzydlate słowa funkcjonują w dyskursie internetowym. W artykule zostaną przedstawione jedynie najbardziej typowe przykłady ich użycia i modyfikacji.

Wyniki poszukiwań okazały się dość zaskakujące. Zebrany materiał pokazał, że w tekstach internetowych pojawiają się wyrażenia popularne w czasach socjalizmu: *cała władza w ręce rad* (*Вся власть Советам!*); *mówimy partia, a w domyśle Lenin* (*говорим партия — подразумеваем Ленин*); *jednostka zerem — jednostka bzdurą* (*единица — вздор, единица — ноль*); *Lenin wiecznie żywy* (*Ленин всегда живой*), brakuje natomiast najnowszych rosyjskich skrzydlatych jednostek (na przykład *замочить в сортире; денег нет, но вы держитесь*). Jak można zauważyć, wyrażenia te pojawiają się nie tylko w wypowiedziach dotyczących polityki (przykłady 1, 2, 3), ale również gatunków win (przykład 4), życia Kościoła (przykład 5) i życia codziennego (przykład 6):

1. „Andrzej Pająk o debacie publicznej: »Demokracja« i »konstytucja« to bożki, a realnie »jednostka zerem, jednostka bzdurą«” (www1).

2. „»Jak to było?... wiecznie żywy?« Chory rechot Thun, Nurowskiej i Lufta z pomnika Lecha Kaczyńskiego” (www2).

3. „Mówimy Partia a w domyśle Len..., pardon, Kaczyński” (www3).

4. „»Mówimy Partia — a w domyśle — Lenin« — wieki temu pisał Majakowski i podobnie jest ze szczepem sauvignonblanc: mówimy sauvignonblanc — a w domyśle — zieleń. Zieleń limonki, zieleń traw, zieleń kwaśnych jabłek” (www4).

5. „Cała władza w ręce rad. Jeszcze przed miesiącem tylko w 30 proc. naszych parafii istniały rady parafialne. Jednego dnia wszystkie zostały rozwiązane. Dlaczego?” (www5).

6. „Elvis wiecznie żywy, czyli co można znaleźć na Pchlim Targu” (www6).

Przed 20 laty powstał artykuł „*Widmo krąży po Europie*” — *drugie życie skrzydlatych słów z minionej epoki* (Tarsa, 2000), w którym zauważono, że mimo iż czasy propagandy komunistycznej minęły, to wielokrotnie powtarzane słowa ciągle funkcjonują w języku. I już wtedy służyły one nie tylko do komentowania (często ironicznego) wydarzeń z minionej epoki, ale również były materiałem gry słów. Podobnie jest w przywołanych przykładach, gdzie rosyjskie skrzydlate słowa zostały wykorzystywane do ironicznego podsumowania najnowszych wydarzeń politycznych (przykłady 1–3). W przykładzie 5 efekt komiczny dostrzeże osoba pamiętająca słowa Lenina *cała władza w ręce rad* (w domyśle — delegatów), które odniesione zostały do rad parafialnych.

Autorka wspomnianego artykułu stwierdziła, że „na naszych oczach, w ciągu kilkudziesięciu lat, wyrażenia te przeszły drogę od cytatu, poprzez reminiscencję, do skrzydlatego słowa. Wydaje się, że za kilka następnych lat staną się one frazeologizmami, gdyż całkowicie tracą związek ze źródłem” (Tarsa, 2000, s. 234). Tymczasem część rosyjskich skrzydlatych słów, na przykład Majakowskiego (*jednostka zerem — jednostka bzdura; mówimy partia, a w domyśle Lenin*), Gogola (*Z czego się śmiejecie? Z samych siebie się śmiejecie! — Над кем смеетесь? Над собою смеетесь!*), Bułhakowa (*rękopisy nie płoną — рукописи не горят*) nie utraciły swojego związku z autorem i źródłem i często, jeśli przytaczane są w tekstach, to wymieniany jest ich autor lub tytuł utworu, z którego pochodzą. Słowa te pojawiają się w najróżnorodniejszych tekstach, ale najczęściej są to internetowe wydania czasopism i programów informacyjnych:

7. „„Jednostka niczym, jednostka zerem« — pisał ponad 80 lat temu Władimir Majakowski, piewca bolszewickiej rewolucji. Nie miał racji: są chwile, gdy jednostka może zmienić wiele, nawet wszystko” (www7).

8. „Wszyscy solidarnie powinniśmy więc szczepić swoje dzieci. No tak, już Majakowski pisał, że »jednostka niczym jednostka zerem«, i tylko »partia to ręka milionopalca w jedną potężną pięść zaciśnięta«” (www8).

9. „Gazety i telewizje rozwodzą się nad stylem Tomasza Kaczmarka, że jest knajacki, zły, okropny, i to wszystko jest napiętnowane, tyle, że jest jak u Gogola (rosyjskiego pisarza — red.): »z kogo się śmiejecie, sami z siebie się śmiejecie«, bo jeśli taki człowiek, w takim stylu był w stanie uwieść dużą część tych elit jako agent CBA, to trochę tu jest jak u Gogola — skwitował polityk PiS” (www9).

10. „WŁODARCZYK: Z CZEGO SIĘ ŚMIEJECIE? Z SAMYCH SIEBIE SIĘ ŚMIEJECIE! Ponadczasowy cytat z *Rewizora* Nikołaja Gogola jak ulał pasuje do sytuacji, w której niemiecka prasa od kilku tygodni magluje Roberta Lewandowskiego, a po nieudanym mundialu dostała prawdziwą pożywkę i do woli wyżywa się na Polaku” (www10).

11. „Jednym z moich ulubionych cytatów Michaiła Bułhakowa są pochodzące z *Mistrza i Małgorzaty* słowa: »Rękopisy nie płoną!« — w świetle zachowanych do dziś papirusów sprzed kilku wieków, nabierają one zupełnie nowego znaczenia” (www11).

Skrzydlate słowa z przykładów 7–9 i 11 zostały ujęte w cudzysłów, gdyż autorzy wypowiedzi zdają sobie sprawę z ich autorskości. Nadawcy nie tylko podają nazwiska autorów cytowanych słów, ale również przybliżają ich sylwetkę odbiorcy. Może to być uszczegółowienie informacji autorze, jak w przykładzie 9 („Gogol — rosyjski pisarz”) lub nacechowana emocjonalnie jego charakterystyka, jak zostało to zrobione w przykładzie 7 („Majakowski — piewca bolszewickiej rewolucji”).

Z kolei hasło partii bolszewickiej w czasie przygotowań i przeprowadzania rewolucji październikowej — *Cała władza w ręce rad!* — nie kojarzy się Polakom z jego autorem, czyli Leninem. Frazę tę można łatwo modyfikować, zamieniając słowo „rady” nazwiskami, imionami różnych osób, nazwami organizacji, instytucji, partii politycznych:

12. „Cała władza w ręce PiS” (www12).
13. „Cała władza w ręce Nawalki?” (www13).
14. „Cała władza w ręce Gierszowskiego” (www14).

15. „Cała władza w ręce ludu. Protesty przeciw ACTA na początku 2012 roku zachęciły wielu młodych liberalnych działaczy do wejścia w politykę” (www15).

Podobnie jest w przypadku skrzydlatego słowa *światlana przyszłość* (*светлая будущее*), które również łatwo modyfikować i zaktualizować jego znaczenie, dodając do niego imię, nazwisko lub nazwę organizacji, których taka przyszłość czeka:

16. „Świderski: Reprezentacja kobiet ma przed sobą światłą przyszłość” (www16).

17. „Światlana przyszłość jasnych projektorów. Na rynku projektorów otwierają się nowe możliwości — według prognozy” (www17).

18. „Fotowoltaikę czeka światlana przyszłość” (www18).

19. „Światlana przyszłość Zjednoczonych Emiratów Arabskich” (www19).

O ile w tekstach internetowych to skrzydlate słowo używane bywa bez ironii, to w demotywatorach jest ono silnie nacechowane emocjonalnie. Wykorzystywane jest bowiem w takich kontekstach i w połączeniu z takimi elementami graficznymi, które wzmacniają jego ironiczną i sarkastyczną wymowę. Przykładem może być demotywator, w którym w części graficznej zostało wykorzystane zdjęcie Artura Schopenhauera, a częścią werbalną są słowa: „Widzę przed tobą światłą przyszłość. To chyba znicze...”. Autor innego z demotywatorów skrzydlate słowa *światlana przyszłość* umieścił pod zdjęciem rozświetlonego nocą baru „Magister kebab”.

Źródło: [www20](#), [www21](#).

Skrzydlate słowa są chętnie wykorzystywane przez internautów, gdyż połączenie dwóch kanałów — werbalnego i ikonycznego — pozwala na wzmocnienie siły przekazu, grę równocześnie tekstem i obrazem. Poza tym

demotywator stanowi nowy gatunek dyskursu internetowego, który charakteryzuje się wyrazistą intencją autora, [...] typową tematyką oraz realizuje określone wybory stylistyczne. Prezentuje osobisty emocjonalny komentarz autora, pełniąc funkcję zwierciadła i archiwum rzeczywistości socjokulturowej. (Kudlińska, 2013, s. 272)

Również wyrażenie *Lenin wiecznie żywy* z wiersza Majakowskiego *Komsomolska* w świadomości Polaków utraciło związek z autorem i źródłem. Jeśli pojawia się w formie inwariantowej, to mowa zazwyczaj o mauzoleum Lenina lub pomnikach wodza rewolucji w różnych miastach byłego Związku Radzieckiego. W takich sytuacjach nie pojawia się ani nazwisko autora, ani źródło pochodzenia tego skrzydlatego słowa:

20. „Lenin wiecznie żywy. Nawet sobie nie wyobrażacie, ile Rosja wyda na »konserwację« jego ciała w tym roku” ([www22](#)).

21. „W Rosji Lenin wiecznie żywy i lubiany” ([www23](#)).

22. „Tam gdzie Lenin wiecznie żywy (Ukraina, Mołdawia, Naddniestrze) 2018 — ostatnia podróż” (www24).

Inne przykłady użycia tego skrzydlatego słowa wskazują, że dla Polaków stało się ono łatwym do modyfikacji, stałym, neutralnym stylistycznie wyrażeniem:

23. „Stadion X-lecia wiecznie żywy” (www25).

24. „Smok wiecznie żywy. Minęło już 36 lat od śmierci Bruce’a Lee, ale popularność mistrza kungfu nie spada. Pierwszy międzynarodowy pokaz tej sztuki walki w Hong Kongu jest dowodem na sławę Bruce’a” (www26).

25. „Klasyczny pulpit wiecznie żywy — nowy Trinity Desktop” (www27).

26. „MYPHONE 7300 —KLASYCZNY TELEFON WIECZNIE ŻYWY” (www28).

Teżę tę potwierdzają demotywatory, których autorzy dokonali kontaminacji dwóch wyrażen: *Lenin wiecznie żywy* i *Elvis żyje*.

Źródło: www29.

Skrzydlate słowo *Lenin wiecznie żywy* odnosi się do trwałości idei, nieprzemijalności ludzi. Obserwując demotywatory, można odnieść wrażenie, że na podstawie tej uskrzydłonej jednostki powstała nowa — *Bareja wiecznie żywy*. Jest ona wyraźnie nacechowana ironicznie i używana w sytuacjach przypominających absurdalne sceny z filmów Stanisława Barei. Często w tego typu demotywatorach elementem graficznym są kadry z kultowych już dzieł, a w części werbalnej po-

jawia się nie tylko skrzydlate sowo *Bareja wiecznie żywy* (w inwariancie i zmodyfikowane), ale także teksty nawiązujące tematyką i stylem do tekstów reżysera i obecnych wydarzeń.

Dziennik Bałtycki

Polsat SuperHit Festiwal 2019. 40-lecie zespołu Dżem

Zespół Dżem z Ryśkiem Rydlem na czele, zaprezentuje wszystkim uczestnikom festiwalu swoje ponadczasowe, legendarne utwory.

Zespół Dżem
Serdecznie dziękujemy autorce tekstu w Dzienniku Bałtyckim za rzetelną informację promującą nasz dzisiejszy występ w Sopocie.

Nasz Rysiu jak Elvis, wiecznie żywy

Bareja wiecznie żywy

Ale o co ci chodzi? Miałam kurs do Poznania, w barze zamówiłam herbatę i tylko na minutę zdążyłam wyjść do kibla a w tym czasie ktoś mi do niej wrzucił tabletkę na zmianę płci. Jakie szczęście, że to nie była tabletką zmieniająca człowieka w żabę...

Źródło: www30, www31.

Użytkownicy internetu korzystają z możliwości, jakie daje im komputer i chętnie tworzą teksty łączące w sobie elementy werbalne i graficzne. Teksty hybrydalne są nie tylko elementem folkloru internetowego, zabawy, ale pozwalają też ich autorom komentować aktualne wydarzenia, wypowiadać opinię, po-

zytywnie lub negatywnie oceniać różne osoby. „Jednoczesny zapis informacji w obu kodach powoduje łączenie i nakładanie się semiosfer oraz aktywizację odbioru emocjonalnego, co znacznie wzmacnia siłę ich oddziaływania” (Kudlińska, 2013, s. 272).

Źródło: www32.

Analiza zebranego materiału pokazała, że mimo niewielkiego obecnie kontaktu Polaków (zwłaszcza młodego pokolenia) z kulturą i językiem rosyjskim skrzydlate słowa z tego języka pojawiają się w wypowiedziach internautów. Zaskakiwać może to, że pomimo upływu wielu lat od upadku socjalizmu hasła z tej epoki nie wyszły z użycia, nie zostały zapomniane i są wykorzystywane do komentowania najnowszych wydarzeń. Nadawcy komunikatów różnie odczuwają autorskość rosyjskich skrzydlatych słów. W tekstach gazetowych i programów informacyjnych częściej pojawiają się przywołania autora lub źródła skrzydlatego słowa, w blogach czy demotywatorach używane są takie rosyjskie jednostki, które dla polskiego internauty utraciły związek ze źródłem, łatwo modyfikowalne. Stosowane są te, które nie wymagają kompetencji językowo-kulturowej, a są dla nadawców bezimiennymi stałymi połączeniami wyrazowymi. Można więc założyć, że młodsze pokolenie (między innymi autorzy demotywatorów) używa

rosyjskich skrzydlatych słów bez świadomości ich pochodzenia, w ich leksykonie funkcjonują jednostki uniwersalne w swojej wymowie, nienosące dodatkowych kontekstów i niewymagające znajomości treści tekstów, z których pochodzą. Jednostka *wiecznie żywy* bardziej kojarzy się im z Bareją niż z Leninem, *cała władza* przechodzi w różne ręce, a jeśli są to rady, to na przykład nadzorcze. *Świetlana przyszłość* w zebranych materiale jest po prostu dobrą przyszłością. Wraz z upływem czasu następuje, jak to określa Chlebda, „deautoryzacja jednostek skrzydlatych” (2005, s. 181).

Bibliografia

- CBOS. (2019). *Komunikat z badań, nr 95/2019, Korzystanie z internetu*. Pobrane z: https://cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_095_19.PDF (dostęp: 2.10.2020).
- Chlebda, W. (2005). *Szkice o skrzydlatych słowach. Interpretacje lingwistyczne*. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.
- Jędrzejko, E. (2005). *Składnia. Style. Teksty. Składniowe aspekty zróżnicowania i przemian polszczyzny XX wieku*. Katowice: Gnome.
- Karaś, H. (2018). Wpływ języka rosyjskiego na polszczyznę — stan i problemy badań. *Rozprawy Komisji Językowej ŁTN*, 66, s. 185–218.
- Kudlińska, H. (2013). Glottodydaktyczna wartość tekstu hybrydalnego w nauczaniu języka obcego (na materiale języka rosyjskiego i polskiego). *Acta Universitatis Lodzianensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców*, 20, s. 271–280.
- Markiewicz, H. (1992). Jak słowom wyrastają skrzydła? W: *idem, Zabawy literackie*. Kraków: Oficyna Literacka.
- Markiewicz, H., Romanowski, A. (2005). *Skrzydlate słowa. Wielki słownik cytatów polskich i obcych*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.
- Marszałek, M. (2010). Rusycyzmy leksykalne w potocznej odmianie współczesnej polszczyzny. *Linguistic Applied*, 2/3, s. 74–89.
- Sarnowski, M. (2010). O niektórych aspektach polsko-rosyjskiego dialogu międzykulturowego: *Rossica* w strategicznej pozycji tekstu gazetowego. *Studia Rossica Posnaniensia*, 35, s. 249–257.
- Tarsa, J. (2000). „Widmo krąży po Europie” — drugie życie skrzydlatych słów z minionej epoki. W: M. Aleksiejenko (red.), *Słowo. Tekst. Czas IV* (s. 233–236). Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego.
- Żydek-Bednarczuk, U. (2013). Dyskurs internetowy. W: E. Malinowska, J. Nocoń, U. Żydek-Bednarczuk (red.), *Style współczesnej polszczyzny* (s. 347–380). Kraków: Universitas.
- Ашукин, Н. С., Ашукينا, М. Г. (1966). *Крылатые слова. Литературные цитаты. Образные выражения*. Москва: Художественная литература [Ashukin, N. S., Ashukina, M. G. (1966). *Krylatyye slova. Literaturnyye tsitaty. Obraznyye vyrazheniya*. Moskva: Khudozhestvennaya literatura].
- Берков, В. П., Мокиенко, В. М., Шулежкова, С. Г. (2000). *Большой словарь крылатых слов русского языка*. Москва: Астрель [Berkov, V. P., Mokiienko, V. M., Shulezhkova, S. G. (2000). *Bol'shoy slovar' krylatykh slov russkogo yazyka*. Moskva: Astrel'].
- Гжибовский, С., Хорев, А. В., Волос, М. (2011). *Русско-польские языковые, литературные и культурные контакты*. Москва: Квадрига [Gzhibovskiy, S., Khorev, A. V., Volos, M. (2011). *Russko-pol'skiye yazykovyye, literaturnyye i kul'turnyye kontakty*. Moskva: Kvadriga].

- Шулежкова, С. Г. (2002). *Крылатые выражения русского языка, их источники и развитие*. Москва: Азбукovníк [Shulezhkova, S. G. (2002). *Krylatyye vyrazheniya russkogo yazyka, ikh istochniki i razvitiye*. Moskva: Azbukovník].
- Шулежкова, С. Г. (2003). *Словарь крылатых выражений из области искусства*. Москва: Азбукovníк [Shulezhkova, S. G. (2003). *Slovar' krylatykh vyrazheniy iz oblasti iskusstva*. Moskva: Azbukovník].

Źródła internetowe

- www1: <https://wnet.fm/2017/09/05/andrzej-pajak-o-debacie-publicznejdemokracja-konstytucja-bozki-a-realnie-jednostka-zerem-jednostka-bzdura> (dostęp: 30.11.2020).
- www2: <https://wpolityce.pl/polityka/420077-chory-rechot-thun-nurowskiej-i-lufta-z-pomnika-kaczynskiego> (dostęp: 30.11.2020).
- www3: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114884,24412191,kamil-bortniczuk-dla-gazeta-pl.html> (dostęp: 30.11.2020).
- www4: <https://dotrzechdych.pl/recenzje/nowe-chile> (dostęp: 30.11.2020).
- www5: <https://kosciol.wiara.pl/doc/1166305.Cala-wladza-w-rece-rad> (dostęp: 30.11.2020).
- www6: https://soksuwalki.eu/elvis-wiecznie-zywy-czyli-co-mozna-znalezc-na-pchlim-targu/?thumb_date=2018-10-01 (dostęp: 30.11.2020).
- www7: <https://www.tygodnikpowszechny.pl/wolnosc-tylko-jaka-140509> (dostęp: 30.11.2020).
- www8: <https://kosciol.wiara.pl/doc/1210980.Jednostka-zerem> (dostęp: 30.11.2020).
- www9: <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/hofman-broni-kaczmarka-z-kogo-sie-smiejecie-sami-z-siebie-sie-smiejecie,380312.html> (dostęp: 30.11.2020).
- www10: <https://www.przegladsportowy.pl/felietony/tomasz-wlodarczyk-z-czego-sie-smiejecie-z-samych-siebie-sie-smiejecie-felieton/7b0pjzg> (dostęp: 30.11.2020).
- www11: <http://www.polenia-w-austrii.at/rekopisy-nie-plona> (dostęp: 30.11.2020).
- www12: <http://wyborcza.pl/politykaekstra/1,132907,18980989,cala-wladza-w-rece-pis.html> (dostęp: 30.11.2020).
- www13: <https://www.rmfm24.pl/tylko-w-rmf24/pawel-pawlowski/blogi/news-cala-wladza-w-rece-na-walki,nId,2612813> (dostęp: 30.11.2020).
- www14: <https://www.pb.pl/cala-wladza-w-rece-gierszewskiego-956742> (dostęp: 30.11.2020).
- www15: <https://www.rp.pl/artykul/1050224-Cala-wladza-w-rece-ludu.html> (dostęp: 30.11.2020).
- www16: <https://www.polsatsport.pl/wiadomosc/2019-08-30/swiderski-reprezentacja-kobiet-ma-przed-soba-swietlana-przyszlosc> (dostęp: 30.11.2020).
- www17: <https://www.crn.pl/aktualnosci/swietlana-przyszlosc-jasnzych-projektorow> (dostęp: 30.11.2020).
- www18: https://www.wnp.pl/energetyka/fotowoltaika-czeka-swietlana-przyszlosc,348346_1_0_0.html (dostęp: 30.11.2020).
- www19: <https://business.panasonic.pl/systemy-wizualne/wietlana-przysz-o-zjednoczonych-emirat-w-arabskich> (dostęp: 30.11.2020).
- www20: <https://demotywatory.pl/4669706/Widze-przed-toba-swietlana-przyszlosc> (dostęp: 30.11.2020).
- www21: <https://demotywatory.pl/4329332/SWIETLANA-PRZYSZLOSC> (dostęp: 30.11.2020).
- www22: <https://buzz.gazeta.pl/buzz/1,156947,19922368,lenin-wiecznie-zywy-nawet-sobie-nie-wyobrazacie-ile-rosja.html> (dostęp: 30.11.2020).
- www23: <https://www.rp.pl/Swiat/304199865-W-Rosji-Lenin-wiecznie-zywy-i-lubiany.html> (dostęp: 30.11.2020).
- www24: <http://malzenstwo-z-motocyklem.pl/uncategorized/tam-gdzie-lenin-wiecznie-zywy-ukraina-moldawia-naddniestrze-2018-ostatnia-podroz> (dostęp: 30.11.2020).

- www25: <https://www.polskieradio.pl/13/53/Artykul/629346,Stadion-Xlecia-wiecznie-zywy> (dostęp: 30.11.2020).
- www26: <https://www.tvn24.pl/ciekawostki-michalki,5/smok-wiecznie-zywy,103852.html> (dostęp: 30.11.2020).
- www27: <https://www.dobreprogramy.pl/Klasyczny-pulpit-wiecznie-zywy-nowy-Trinity-Desktop,News,90240.html> (dostęp: 30.11.2020).
- www28: <https://www.mgsm.pl/pl/aktualnosci/8858> (dostęp: 30.11.2020).
- www29: <https://demotywatory.pl/156796/Elvis> (dostęp: 30.11.2020).
- www30: <https://demotywatory.pl/4935904/Nasz-Rysiu-jak-Elvis-wiecznie-zywy> (dostęp: 30.11.2020).
- www31: <https://demotywatory.pl/5020779/Bareja-wiecznie-zywy> (dostęp: 30.11.2020).
- www32: <https://demotywatory.pl/4748324/Mis-wiecznie-zywy-czyli-PiSowskie-nominacje-do-rady> (dostęp: 30.11.2020).